

Učetní souvislosti obchodního zákoníku

Ing. Dagmar Palatová

dagmar.palatova@law.muni.cz

Rozvaha (balance)

- přehled majetku a zdrojů krytí majetku k určitému datu
- základní účetní výkaz
- představuje 2 pohledy na tu samou skutečnost (=> podvojně účetnictví)
- konkrétní uspořádání a označování položek rozvahy stanovuje příloha č. 1 vyhlášky č. 500/2002 Sb.

Rozvaha (balance)

AKTIVA	PASIVA
A. Pohledávky za upsaný základní kapitál	A. Vlastní kapitál
B. Dlouhodobý majetek	A.I. Základní kapitál
B.I. Dlouhodobý nehmotný majetek	A.II. Kapitálové fondy
B.II. Dlouhodobý hmotný majetek	A.III. Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku
B.III. Dlouhodobý finanční majetek	A.IV. Výsledek hospodaření minulých let
	A.V. Výsledek hospodaření běžného účetního období
C. Oběžná aktiva	B. Cizí zdroje
C.I. Zásoby	B.I. Rezervy
C.II. Dlouhodobé pohledávky	B.II. Dlouhodobé závazky
C.III. Krátkodobé pohledávky	B.III. Krátkodobé závazky
C.IV. Krátkodobý finanční majetek	B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci
D.I. Časové rozlišení	C.I. Časové rozlišení

Příklad - zadání

- Franta a Pepa se u piva dohodli, že si založí poradenskou společnost.
- Franta má baráček po babičce na dobré adrese – to bude sídlo společnosti. Baráček má hodnotu 800 000 Kč. S hotovostí je na tom bledě, má 10 000 Kč, které může vložit do podniku.
- Pepa vyhrál ve Sportce 700 000 Kč a vloží je do podniku. Pak má taky ojeté auto, které jim pro začátek musí stačit a má hodnotu 110 000 Kč.

Příklad - rozvaha

AKTIVA	PASIVA
B.II. Dlouhodobý hmotný majetek <i>Budova 800 000 Kč</i> <i>Auto 110 000 Kč</i>	A.I. Základní kapitál <i>vklad Franty 810 000 Kč</i> <i>vklad Pepy 810 000 Kč</i>
C.IV. Krátkodobý finanční majetek <i>Hotovost 710 000 Kč</i>	
AKTIVA CELKEM 1 620 000 Kč	PASIVA CELKEM 1 620 000 Kč

Rozvaha (balance)

AKTIVA	PASIVA
A. Pohledávky za upsaný základní kapitál	A. Vlastní kapitál
B. Dlouhodobý majetek	A.I. Základní kapitál
B.I. Dlouhodobý nehmotný majetek	A.II. Kapitálové fondy
B.II. Dlouhodobý hmotný majetek	A.III. Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku
B.III. Dlouhodobý finanční majetek	A.IV. Výsledek hospodaření minulých let
	A.V. Výsledek hospodaření běžného účetního období
C. Oběžná aktiva	B. Cizí zdroje
C.I. Zásoby	B.I. Rezervy
C.II. Dlouhodobé pohledávky	B.II. Dlouhodobé závazky
C.III. Krátkodobé pohledávky	B.III. Krátkodobé závazky
C.IV. Krátkodobý finanční majetek	B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci
D.I. Časové rozlišení	C.I. Časové rozlišení

§ 6

- 1) **Obchodním majetkem** podnikatele, který je fyzickou osobou, se pro účely tohoto zákona rozumí majetek (věci, pohledávky a jiná práva a penězi ocenitelné jiné hodnoty), který patří podnikateli a slouží nebo je určen k jeho podnikání. Obchodním majetkem podnikatele, který je právnickou osobou, se rozumí veškerý jeho majetek.
- 2) Pro účely tohoto zákona se soubor obchodního majetku a závazků vzniklých podnikateli, který je fyzickou osobou, v souvislosti s podnikáním označuje jako **obchodní jmění** (dále jen „**jmění**“). Jměním podnikatele, který je právnickou osobou, je soubor jeho veškerého majetku a závazků.
- 3) **Čistým obchodním majetkem** je obchodní majetek po odečtení závazků vzniklých podnikateli v souvislosti s podnikáním, je-li fyzickou osobou, nebo veškerých závazků, je-li právnickou osobou.
- 4) **Vlastní kapitál** tvoří vlastní zdroje financování obchodního majetku podnikatele a v rozvaze se vykazuje na straně pasiv.

Příklad - založení s. r. o.

- Jája a Pája se rozhodli, že společně založí společnost Lebeda, s. r. o.
- Jája vloží do společnosti domek v hodnotě 300 000 Kč.
- Pája vloží do společnosti hotovost ve výši 300 000 Kč.

Příklad - rozvaha s. r. o.

AKTIVA	PASIVA
B.II. Dlouhodobý hmotný majetek <i>Budova 300 000 Kč</i>	A.I. Základní kapitál <i>vklad Jáji 300 000 Kč</i> <i>vklad Páji 300 000 Kč</i>
C.IV. Krátkodobý finanční majetek <i>Hotovost 300 000 Kč</i>	
AKTIVA CELKEM 600 000 Kč	PASIVA CELKEM 600 000 Kč

Příklad - úvěr od banky

AKTIVA	PASIVA
B.II. Dlouhodobý hmotný majetek <i>Budova 300 000 Kč</i>	A.I. Základní kapitál <i>vklad Jáji 300 000 Kč</i> <i>vklad Páji 300 000 Kč</i>
C.IV. Krátkodobý finanční majetek <i>Hotovost 800 000 Kč</i>	B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci <i>Úvěr od Banky 500 000 Kč</i>
AKTIVA CELKEM 1 100 000 Kč	PASIVA CELKEM 1 100 000 Kč

Příklad - nákup stroje

AKTIVA	PASIVA
B.II. Dlouhodobý hmotný majetek <i>Budova 300 000 Kč</i> <i>Stroj 500 000 Kč</i>	A.I. Základní kapitál <i>vklad Jáji 300 000 Kč</i> <i>vklad Páji 300 000 Kč</i>
C.IV. Krátkodobý finanční majetek <i>Hotovost 300 000 Kč</i>	B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci <i>Úvěr od Banky 500 000 Kč</i>
AKTIVA CELKEM 1 100 000 Kč	PASIVA CELKEM 1 100 000 Kč

Příklad - nákup materiálu

AKTIVA	PASIVA
B.II. Dlouhodobý hmotný majetek <i>Budova 300 000 Kč</i> <i>Stroj 500 000 Kč</i>	A.I. Základní kapitál <i>vklad Jáji 300 000 Kč</i> <i>vklad Páji 300 000 Kč</i>
C.I. Zásoby <i>Materiál 250 000 Kč</i>	B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci <i>Úvěr od Banky 500 000 Kč</i>
C.IV. Krátkodobý finanční majetek <i>Hotovost 50 000 Kč</i>	
AKTIVA CELKEM 1 100 000 Kč	PASIVA CELKEM 1 100 000 Kč

Příklad - spotřeba materiálu

AKTIVA	PASIVA
B.II. Dlouhodobý hmotný majetek <i>Budova 300 000 Kč</i> <i>Stroj 500 000 Kč</i>	A.I. Základní kapitál <i>vklad Jáji 300 000 Kč</i> <i>vklad Páji 300 000 Kč</i>
C.I. Zásoby <i>Materiál 50 000 Kč</i>	A.V. Výsledek hospodaření běž. úč. období <i>Náklady - 200 000 Kč</i>
C.IV. Krátkodobý finanční majetek <i>Hotovost 50 000 Kč</i>	B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci <i>Úvěr od Banky 500 000 Kč</i>
AKTIVA CELKEM 900 000 Kč	PASIVA CELKEM 900 000 Kč

Příklad – prodej výrobků na fakturu

AKTIVA	PASIVA
B.II. Dlouhodobý hmotný majetek <i>Budova 300 000 Kč</i> <i>Stroj 500 000 Kč</i>	A.I. Základní kapitál <i>vklad Jáji 300 000 Kč</i> <i>vklad Páji 300 000 Kč</i>
C.I. Zásoby <i>Materiál 50 000 Kč</i>	A.V. Výsledek hospodaření běž. úč. období <i>Náklady - 200 000 Kč</i> <i>Výnosy + 400 000 Kč</i>
C.III. Krátkodobé pohledávky <i>Pohledávky z obchodního styku 400 000 Kč</i>	
C.IV. Krátkodobý finanční majetek <i>Hotovost 50 000 Kč</i>	B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci <i>Uvěř od Banky 500 000 Kč</i>
AKTIVA CELKEM 1 300 000 Kč	PASIVA CELKEM 1 300 000 Kč

Důležité pojmy

- **Výnosy** = peněžní vyjádření výsledků, plynoucích z provozování podniku (zejm. tržby z prodeje) za určité období, bez ohledu na to, zda došlo k jejich inkasu. Výnos vzniká okamžikem realizace (prodeje)
- **Náklady** = peněžní částky, které podnik účelně vynaložil na získání výnosů, bez ohledu na to, zda byly v daném období skutečně zaplacený. Náklad lze také vyjádřit jako spotřebu výrobních faktorů.
- **Příjmy a výdaje** = pohyb peněžních prostředků

Příklad – rozvaha a. s. (v tis. Kč)

AKTIVA	13 700	PASIVA	13 700
A. Pohledávky za upsaný základní kapitál		A. Vlastní kapitál	6 875
B. Dlouhodobý majetek	4 900	A.I. Základní kapitál	5 000
B.I. Dlouhodobý nehmotný majetek	800	A.II. Kapitálové fondy	0
B.II. Dlouhodobý hmotný majetek	2 900	A.III. Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku	975
B.III. Dlouhodobý finanční majetek	1 200	A.IV. Výsledek hospodaření minulých let	400
		A.V. Výsledek hosp. běžného úč. období	+ 500
C. Oběžná aktiva	8 800	B. Cizí zdroje	6 825
C.I. Zásoby	3 200	B.I. Rezervy	425
C.II. Dlouhodobé pohledávky		B.II. Dlouhodobé závazky	800
C.III. Krátkodobé pohledávky	4 000	B.III. Krátkodobé závazky	2 100
C.IV. Krátkodobý finanční majetek	1 600	B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci	3 500
D.I. Časové rozlišení		C.I. Časové rozlišení	

Rozdělování zisku

- tvorba rezervního fondu (§ 217) – 5 % ze zisku (5 % z 500 = 25)
- tvorba dalších fondů (dle stanov společnosti)
- podíly na zisku společnosti (§ 178) – 100
- nerozdělený zisk – 375

Příklad – rozvaha a. s. po rozdělení zisku (v tis. Kč)

AKTIVA	13 700	PASIVA	13 700
A. Pohledávky za upsaný základní kapitál		A. Vlastní kapitál	6 675
B. Dlouhodobý majetek	4 900	A.I. Základní kapitál	5 000
B.I. Dlouhodobý nehmotný majetek	800	A.II. Kapitálové fondy	0
B.II. Dlouhodobý hmotný majetek	2 900	A.III. Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku	1 000
B.III. Dlouhodobý finanční majetek	1 200	A.IV. Výsledek hospodaření minulých let	675
		A.V. Výsledek hosp. běžného úč. období	0
C. Oběžná aktiva	8 800	B. Cizí zdroje	7 025
C.I. Zásoby	3 200	B.I. Rezervy	425
C.II. Dlouhodobé pohledávky		B.II. Dlouhodobé závazky	800
C.III. Krátkodobé pohledávky	4 000	B.III. Krátkodobé závazky	2 300
C.IV. Krátkodobý finanční majetek	1 600	B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci	3 500
D.I. Časové rozlišení		C.I. Časové rozlišení	

§ 178 odst. 2

Společnost není oprávněna rozdělit zisk nebo jiné vlastní zdroje mezi akcionáře, je-li **vlastní kapitál** zjištěný z řádné nebo mimořádné účetní závěrky nebo by v důsledku rozdělení zisku **byl nižší** než základní kapitál společnosti, zvýšený o

a) upsanou jmenovitou hodnotu akcií, pokud byly upsány akcie společnosti na zvýšení základního kapitálu a zvýšený základní kapitál nebyl ke dni sestavení řádné nebo mimořádné účetní závěrky zapsán v obchodním rejstříku, a

b) tu část rezervního fondu nebo ty rezervní fondy, které podle zákona a stanov nesmí společnost použít k plnění akcionářům.

Příklad – VK < ZK (v tis. Kč)

AKTIVA	12 700	PASIVA	12 700
A. Pohledávky za upsaný základní kapitál		A. Vlastní kapitál	3 200
B. Dlouhodobý majetek	3 900	A.I. Základní kapitál	3 000
B.I. Dlouhodobý nemotný majetek	800	A.II. Kapitálové fondy	0
B.II. Dlouhodobý hmotný majetek	2 900	A.III. Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku	900
B.III. Dlouhodobý finanční majetek	200	A.IV. Výsledek hospodaření minulých let	- 1 200
		A.V. Výsledek hosp. běžného úč. období	500
C. Oběžná aktiva	8 800	B. Cizí zdroje	9 500
C.I. Zásoby	3 200	B.I. Rezervy	700
C.II. Dlouhodobé pohledávky		B.II. Dlouhodobé závazky	2 100
C.III. Krátkodobé pohledávky	4 000	B.III. Krátkodobé závazky	2 900
C.IV. Krátkodobý finanční majetek	1 600	B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci	3 800
D.I. Časové rozlišení		C.I. Časové rozlišení	

§ 178 odst. 6

Částka určená k vyplacení jako podíl na zisku společnosti nesmí být vyšší, než je hospodářský výsledek účetního období vykázaný v účetní závěrce snížený o povinný příděl do rezervního fondu podle [§ 217](#) odst. 2 a o neuhrazené ztráty minulých let a zvýšený o nerozdělený zisk minulých let a fondy vytvořené ze zisku, které společnost může použít dle svého volného uvážení.

Příklad – lze vyplatit podíly ze zisku ve výši 300 tis. Kč (v tis. Kč)?

AKTIVA	13 700	PASIVA	13 700
A. Pohledávky za upsaný základní kapitál		A. Vlastní kapitál	6 875
B. Dlouhodobý majetek	4 900	A.I. Základní kapitál	5 000
B.I. Dlouhodobý nehmotný majetek	800	A.II. Kapitálové fondy	0
B.II. Dlouhodobý hmotný majetek	2 900	A.III. Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku	975
B.III. Dlouhodobý finanční majetek	1 200	A.IV. Výsledek hospodaření minulých let	700
		A.V. Výsledek hosp. běžného úč. období	+ 200
C. Oběžná aktiva	8 800	B. Cizí zdroje	6 825
C.I. Zásoby	3 200	B.I. Rezervy	425
C.II. Dlouhodobé pohledávky		B.II. Dlouhodobé závazky	800
C.III. Krátkodobé pohledávky	4 000	B.III. Krátkodobé závazky	2 100
C.IV. Krátkodobý finanční majetek	1 600	B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci	3 500
D.I. Časové rozlišení		C.I. Časové rozlišení	

Příklad – lze vyplatit podíly ze zisku ve výši 300 tis. Kč (v tis. Kč)?

AKTIVA	13 700	PASIVA	13 700
A. Pohledávky za upsaný základní kapitál		A. Vlastní kapitál	6 175
B. Dlouhodobý majetek	4 900	A.I. Základní kapitál	5 000
B.I. Dlouhodobý nehmotný majetek	800	A.II. Kapitálové fondy	0
B.II. Dlouhodobý hmotný majetek	2 900	A.III. Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku	975
B.III. Dlouhodobý finanční majetek	1 200	A.IV. Výsledek hospodaření minulých let	- 500
		A.V. Výsledek hosp. běžného úč. období	+ 700
C. Oběžná aktiva	8 800	B. Cizí zdroje	7 525
C.I. Zásoby	3 200	B.I. Rezervy	425
C.II. Dlouhodobé pohledávky		B.II. Dlouhodobé závazky	1 500
C.III. Krátkodobé pohledávky	4 000	B.III. Krátkodobé závazky	2 100
C.IV. Krátkodobý finanční majetek	1 600	B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci	3 500
D.I. Časové rozlišení		C.I. Časové rozlišení	

Zvýšení základního jmění

- efektivní zvýšení základního kapitálu (např. veřejný úpis nových akcií)
- nominální zvýšení základního kapitálu (např. kapitalizování nerozděleného zisku, tj. využitím vlastních zdrojů společnosti)

Příklad – rozvaha a. s. (v tis. Kč)

AKTIVA	14 700	PASIVA	14 700
A. Pohledávky za upsaný základní kapitál		A. Vlastní kapitál	7 675
B. Dlouhodobý majetek	5 900	A.I. Základní kapitál	5 000
B.I. Dlouhodobý nehmotný majetek	800	A.II. Kapitálové fondy	0
B.II. Dlouhodobý hmotný majetek	2 900	A.III. Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku	1 000
B.III. Dlouhodobý finanční majetek	2 200	A.IV. Výsledek hospodaření minulých let	1 675
		A.V. Výsledek hosp. běžného úč. období	0
C. Oběžná aktiva	8 800	B. Cizí zdroje	7 025
C.I. Zásoby	3 200	B.I. Rezervy	425
C.II. Dlouhodobé pohledávky		B.II. Dlouhodobé závazky	800
C.III. Krátkodobé pohledávky	4 000	B.III. Krátkodobé závazky	2 300
C.IV. Krátkodobý finanční majetek	1 600	B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci	3 500
D.I. Časové rozlišení		C.I. Časové rozlišení	

Příklad – efektivní zvyšování ZK

(v tis. Kč)

AKTIVA	16 700	PASIVA	16 700
A. Pohledávky za upsaný základní kapitál	2 000	A. Vlastní kapitál	9 675
B. Dlouhodobý majetek	5 900	A.I. Základní kapitál	7 000
B.I. Dlouhodobý nehmotný majetek	800	A.II. Kapitálové fondy	0
B.II. Dlouhodobý hmotný majetek	2 900	A.III. Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku	1 000
B.III. Dlouhodobý finanční majetek	2 200	A.IV. Výsledek hospodaření minulých let	1 675
		A.V. Výsledek hosp. běžného úč. období	0
C. Oběžná aktiva	8 800	B. Cizí zdroje	7 025
C.I. Zásoby	3 200	B.I. Rezervy	425
C.II. Dlouhodobé pohledávky		B.II. Dlouhodobé závazky	800
C.III. Krátkodobé pohledávky	4 000	B.III. Krátkodobé závazky	2 300
C.IV. Krátkodobý finanční majetek	1 600	B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci	3 500
D.I. Časové rozlišení		C.I. Časové rozlišení	

Příklad – nominální zvýšení ZK

(v tis. Kč)

AKTIVA	14 700	PASIVA	14 700
A. Pohledávky za upsaný základní kapitál		A. Vlastní kapitál	7 675
B. Dlouhodobý majetek	5 900	A.I. Základní kapitál	6 000
B.I. Dlouhodobý nehmotný majetek	800	A.II. Kapitálové fondy	0
B.II. Dlouhodobý hmotný majetek	2 900	A.III. Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku	1 000
B.III. Dlouhodobý finanční majetek	2 200	A.IV. Výsledek hospodaření minulých let	675
		A.V. Výsledek hosp. běžného úč. období	0
C. Oběžná aktiva	8 800	B. Cizí zdroje	7 025
C.I. Zásoby	3 200	B.I. Rezervy	425
C.II. Dlouhodobé pohledávky		B.II. Dlouhodobé závazky	800
C.III. Krátkodobé pohledávky	4 000	B.III. Krátkodobé závazky	2 300
C.IV. Krátkodobý finanční majetek	1 600	B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci	3 500
D.I. Časové rozlišení		C.I. Časové rozlišení	

Ztráta

- vzniká, jestliže jsou náklady účetního období vyšší než výnosy
- způsob úhrady ztráty musí být ve stanovách (§ 173)
- v podstatě lze ztrátu hradit
 - ◆ ze zisku minulých let
 - ◆ z rezervního fondu
 - ◆ snížením ZK

Příklad – úhrada ztráty (v tis. Kč)

AKTIVA	13 700	PASIVA	13 700
A. Pohledávky za upsaný základní kapitál		A. Vlastní kapitál	6 675
B. Dlouhodobý majetek	4 900	A.I. Základní kapitál	5 000
B.I. Dlouhodobý nehmotný majetek	800	A.II. Kapitálové fondy	0
B.II. Dlouhodobý hmotný majetek	2 900	A.III. Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku	1 000
B.III. Dlouhodobý finanční majetek	1 200	A.IV. Výsledek hospodaření minulých let	1 675
		A.V. Výsledek hosp. běžného úč. období	- 1 000
C. Oběžná aktiva	8 800	B. Cizí zdroje	7 025
C.I. Zásoby	3 200	B.I. Rezervy	425
C.II. Dlouhodobé pohledávky		B.II. Dlouhodobé závazky	800
C.III. Krátkodobé pohledávky	4 000	B.III. Krátkodobé závazky	2 300
C.IV. Krátkodobý finanční majetek	1 600	B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci	3 500
D.I. Časové rozlišení		C.I. Časové rozlišení	

Vlastní akcie

- společnost může za určitých okolností vlastnit své vlastní akcie (§ 161)
- na tyto akcie je třeba vytvářet speciální rezervní fond

Příklad – vlastní akcie (v tis. Kč)

AKTIVA	14 700	PASIVA	14 700
A. Pohledávky za upsaný základní kapitál		A. Vlastní kapitál	7 675
B. Dlouhodobý majetek	5 900	A.I. Základní kapitál <i>Základní kapitál 5 000</i> <i>Vlastní akcie - 500</i>	4 500
B.I. Dlouhodobý nehmotný majetek	800	A.II. Kapitálové fondy	0
B.II. Dlouhodobý hmotný majetek	2 900	A.III. Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku	1 000
B.III. Dlouhodobý finanční majetek	2 200	A.IV. Výsledek hospodaření minulých let	1 675
		A.V. Výsledek hosp. běžného úč. období	500
C. Oběžná aktiva	8 800	B. Cizí zdroje	7 025
C.I. Zásoby	3 200	B.I. Rezervy	425
C.II. Dlouhodobé pohledávky		B.II. Dlouhodobé závazky	800
C.III. Krátkodobé pohledávky	4 000	B.III. Krátkodobé závazky	2 300
C.IV. Krátkodobý finanční majetek	1 600	B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci	3 500
D.I. Časové rozlišení		C.I. Časové rozlišení	

Účetní závěrka

- podle zákona 563/1991 Sb. o účetnictví, část třetí Účetní závěrka
- tvoří ji:
 - ♦ rozvaha
 - ♦ výkaz zisku a ztráty
 - ♦ příloha
(např. přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu)